

Інститут радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заст. директора ІРЕ

ім. О.Я. Усикова НАН України

Ю.Ф. Логвінов

(підпис, прізвище, ініціали)

09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія, організація та технологія наукових досліджень

(назва навчальної дисципліни)

для аспірантів

Інституту радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України

шифр

Харків – 2020 р.

Робоча програма з дисципліни «Методологія, організація та технологія наукових досліджень» для аспірантів інституту радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України. 2020. – 16 с.

Розробник: Н.О. Артамонова, д.н.с-к., с.н.с.

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кількість кредитів – 6	Загальна кількість годин – 90
	<u>3 семестр:</u>
	Лекції– 60 години залік
	<u>4 семестр:</u>
	Лекції– 30 годин Іспит

2 МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у аспірантів системи знань щодо методології та технології проведення наукових досліджень та їх презентації.

Завдання: за результатом вивчення дисципліни аспіранти повинні:

знати: правову систему України щодо наукової діяльності; структуру та функції наукових установ; основи організації, технології проведення наукових досліджень та їх оформлення; види наукової продукції, зокрема винаходи та корисні моделі; виявлення та оформлення об'єктів інтелектуальної власності; основні канони написання наукового тексту і правила його оформлення; основні бази науково-технічних даних і електронні наукові бібліотеки, розміщені в Інтернеті; систему атестації кадрів вищої кваліфікації і порядок присвоєння вчених звань та наукових ступенів.

володіти: знаннями про структуру наукових установ на території України; інформацією про інтелектуальну власність, її формах і технологіях охорони; знаннями про систему інформаційного забезпечення наукових досліджень; методами проведення академічних НДР; знаннями щодо плагіату та методами перевірки наукових проектів на їх оригінальність.

вміти: працювати з найважливішими нормативними документами щодо наукової та інноваційної діяльності в Україні; працювати з різними видами наукової і навчальної літератури; проводити пошук наукової літератури у світових інформаційних ресурсах; виявляти та оформляти результати наукових досліджень, зокрема об'єктів інтелектуальної власності.

Компетентності:

- здатність планувати наукові дослідження;
- здатність і готовність аналізувати науково-технічну інформацію, вивчати вітчизняний та зарубіжний досвід з тематики дослідження;
- здатність працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах;
- готовність брати участь в складанні науково-технічних звітів;
- знати основні канони написання наукового тексту, правила його оформлення та перевірки на плагіат;
- уміти формулювати назву, об'єкт і предмет, мету і завдання дослідження;
- володіти навичками оформлення бібліографічного опису використовуваних робіт відповідно до існуючим державним та міжнародним стандартам;
- здатність і готовність самостійно представляти свої ідеї і результати досліджень у формі наукових текстів, що відповідають існуючим стандартам;
- володіти знаннями щодо об'єктів інтелектуальної власності;
- уміти складати опис винаходу або корисної моделі.

3. ЛЕКЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3-й семестр:

Тема 1. Наука, як система знань і уявлень

Базові поняття про науку. Наука як система знань. Історія становлення та основні етапи розвитку науки. Науково-технічна політика України. Поняття, цілі та функції науки. Структурні елементи науки, їх характеристика. Класифікація наук. Правові аспекти щодо наукової та науково-технічної діяльності.

Тема 2. Організація наукової діяльності в Україні

Організаційна інфраструктура науки. Система управління академічною та вузівською наукою. Науково-дослідні організації в Україні, їх структура та функції. Пріоритетні напрямки розвитку вітчизняної науки і техніки. Види наук, наукових спеціальностей і посад в Україні. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації (аспірантури та докторантури). Наукові ступені і вимоги до їхніх здобувачів. Порядок присудження вчених звань в Україні. Видатні постаті української науки та їхній внесок у світові наукові здобутки.

Тема 3. Наукові дослідження: організація, планування звітність

Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення. Наукова творчість. Поняття наукової школи, її характерні ознаки. Українські наукові школи (вчені), основні наукові центри. Науково-дослідницька діяльність аспірантів. Вибір теми та реалізація дослідження. Ефективність наукових досліджень. Наукометричні підходи до оцінки наукової діяльності.

Тема 4. Теорія і методологія наукових досліджень

Суть, види та функції наукових теорій. Загальні та специфічні методи в наукових дослідженнях. Висунення гіпотез. Методологія теоретичних досліджень. Система методів дослідження. Загальнонаукові методи. Конкретно-наукові та спеціальні методи. Наукометричні та бібліометричні методи оцінки наукових досліджень. Загальна характеристика наукометричних світових ресурсів (SCOPUS, WoS та РИНЦ).

Тема 5. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень

Загальні поняття про наукову інформацію, інформаційні ресурси та інформаційні відносини. Законодавство України щодо інформації та її понять. Інформаційне право. Організація роботи з науковою літературою. Форми обміну науковою інформацією. Особливості інформаційних досліджень. Бібліотека як інтелектуальний центр наукових досліджень (структура і організація фондів), цифрові бібліотеки. Інформаційні ресурси щодо питань інформаційних технологій (науково-технічна та патентна інформація). Використання наукометричних та бібліометричних методів у вирішенні інформаційно-пошукових завдань.

Тема 6. Науково-технічна інформація: пошук, накопичення, аналітична обробка

Суть і види науково-технічної інформації. Система науково-технічної інформації в Україні. Загальні принципи пошуку, збору та систематизації науково-технічної інформації. Джерела наукової інформації. Картотека. Цифрові інформаційні ресурси, загальні правила користування ними. Загальні ресурси та особливості їх використання. Стандарти бібліографічного опису даних.

Тема 7. Інновації в структурі наукової діяльності

Інноваційна діяльність: загальні поняття згідно із законодавством України. Організаційна та фінансова інфраструктура інноваційної діяльності в Україні. Форми трансферу інновацій (технологій). Наукові і технологічні парки, стартапи та ін.

Тема 8. Загальні поняття щодо об'єктів інтелектуальної власності (ОІВ)

Поняття інтелектуальної власності. Становлення системи правової охорони ІВ. Місце і роль ІВ в економічному розвитку держави. Система законодавства України з ІВ. Державна система правової охорони ІВ. Зміст права інтелектуальної власності.

Тема 9. Об'єкти патентного права (промислова власність)

Винахід (корисна модель), промисловий зразок. Право власності на винахід (корисну модель), промисловий зразок. Подання заявки. Склад заявки. Міжнародні класифікації об'єктів промислової власності. Патентна інформація та документація, її функції та особливості. Структура та зміст патентної документації.

Тема 10. Технологія проведення патентних досліджень

Виді патентного пошуку. Патентні дослідження. Структура та зміст звіту про патентні дослідження.

4-й семестр:

Тема 1. Патентні дослідження як складова частина маркетингових досліджень

Патентна інформація як інструмент аналізу ринку. Особливості проведення патентних досліджень на різних етапах "життєвого циклу" ОІВ. Патентно-інформаційне забезпечення маркетингових досліджень. Аналіз основних факторів конкурентоспроможності ОІВ. Етапи створення і збуту ОІВ.

Тема 2. Патентно-кон'юнктурні дослідження у системі маркетингу

Конкурентоспроможність ОІВ – необхідна умова їх реалізації на ринку. Конкурентоспроможність ОІВ. Системний моніторинг ринку нововведень у певній галузі. Особливості вивчення ринку ОІВ ліцензіатом і ліцензіаром. Аналіз показників діяльності закордонних фірм та створення дос'є. Розбирання прикладів складання звітів про кон'юнктурні дослідження.

Тема 3. Управління інтелектуальною власністю

Основні теоретичні та методологічні засади процесу управління інтелектуальною власністю, зокрема ознайомлення з системою управління ІВ в НАН України, види комерціаліза-

ції ОПІВ та трансферу технологій, алгоритм оцінки комерційного потенціалу, розроблення договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, виявлення можливостей комерціалізації знань.

Тема 4. Загальні поняття авторського права та його об'єктів

Авторське право: основні поняття і положення авторського права, об'єкти і суб'єкти авторського права і суміжних прав, принципи, методи і засоби охорони об'єктів авторського права і суміжних прав, зокрема забезпечення державної реєстрації результатів творчої діяльності, що є творами літератури, науки і мистецтва, та договорів, що стосуються права автора на твір, застосування нормативно-правових актів, комерціалізація об'єктів авторського права і суміжних прав, зокрема договори щодо передачі та відчуження майнових прав на зазначені об'єкти.

Тема 5. Вимоги до оформлення дисертацій та наукових статей

Вимоги та порядок написання дисертацій та наукових статей. Поняття та сучасні види наукових статей. Методика написання дисертації та наукової статті. Окремі вимоги до написання дисертації, наукової статті. Опублікування наукової статті. Основні помилки при написанні наукової статті. Публікація статей в SCOPUS.

Тема 6. Критерії оцінювання наукової праці

Теоретичне розкриття критеріїв науковості, проблеми оцінювання наукової діяльності. Показники для оцінювання науковості. Наукометричні бази даних. Електронні наукові публікації в системі наукометрії.

Тема 7. Етика наукової діяльності

Поняття та основні складові етики наукової діяльності. Основні принципи та норми етики науки. Права та обов'язки наукових працівників. Конфлікт інтересів. Практичне використання етичних принципів у науковій діяльності аспірантів. Плагіат та засоби його виявлення. Ссылочный аппарат. Цитирование.

4 САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Кількість годин денна
1	Сучасний розвиток науки в Україні.	5
2	Наука і наукова діяльність. Завдання науки. Наука як система.	5
3	Наукові кадри в Україні: зміст, структура, правовий статус. Функції та права працівників науки.	5
4	Види результатів наукової діяльності	5
5	Інформаційний пошук при виконанні наукових досліджень.	5
6	Держбюджетні НДР, їх особливості, функціонування, виконавці. Результати держбюджетних НДР, їх види. Звітність по НДР.	5
7	Ознайомлення з нормативною документацією НАНУ щодо трансферу технологій	5
8	Ознайомлення з системою управління ОІВ НАНУ	5
9	Питання авторського права	10
10	Складання тез наукового доповіді на конференцію	10
11	Написання проекту наукової статті	10
12	Складання проекту винаходу або корисної моделі за результатами дисертаційної роботи	10
13	Патентно-кон'юнктурні дослідження у системі маркетингу	5
14	Поняття та основні складові етики наукової діяльності.	5
	Всього	90

5 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Перелік контрольних питань з дисципліни:

1. Розкрити об'єкт, предмет, завдання курсу «Основи наукових досліджень»
2. Розкрити суть пізнання, наукове пізнання, теорія пізнання, мислення
3. Розкрити суть знання, істинні знання, відносне знання, абсолютне знання, теоретичні знання
4. Що являє собою наукове дослідження, мета наукового дослідження, фундаментальні та прикладні наукові дослідження
5. Розкрити особливості, які безпосередньо впливають на організацію й ефективність дослідної роботи
6. Охарактеризувати етапи становлення та розвитку науки, цілі та функції науки
7. Розкрити структуру та функції НАНУ.
8. Розкрити організаційну інфраструктуру наукової діяльності України.
9. Суть інноваційної діяльності та системи управління інноваціями
10. Завдання і функції інформаційних органів з інформаційного супроводу інноваційного процесу.
11. Державні органи управління інноваційним процесом в Україні, правове регулювання інноваційної діяльності.
12. Основні законодавчі документи, що регулюють інноваційну діяльність в Україні.
13. Перспективні напрямки інноваційного розвитку України.
14. Організаційна інфраструктура інноваційної діяльності.
15. Показники науково-технічного розвитку України.
16. Формуванні інноваційної політики установи.
17. Світові та вітчизняні показники розвитку наукоємних технологій.
18. Науково-технічна політика України у підтримці перспективних напрямків її розвитку.
19. Основні поняття щодо трансферу технологій

20. Процеси впровадження, освоєння і розповсюдження нововведень у державних наукових організаціях.
21. Характеристика технопарків України.
22. Поняття права промислової власності. Предмет правового регулювання.
23. Нормативно-правова база у сфері промислової власності України.
24. Патент як охоронний документ. Права і обов'язки, що випливають з патенту.
25. Особисті немайнові та майнові права на винахід, корисну модель, створений у зв'язку з виконанням трудового договору.
26. Об'єкти винаходу.
27. Умови патентоспроможності винаходу.
28. Права автора. Права роботодавця. Права першого заявника.
29. Порядок одержання патенту.
30. Заявка на винахід і вимоги до її оформлення.
31. Поняття інновації.
32. Інноваційна діяльність та інноваційний процес.
33. Порядок подання і розгляду заявки на винахід.
34. Права і обов'язки, що випливають з патенту на корисну модель.
35. Розпорядження правами на корисну модель.
36. Заявка на винахід. Склад заявочної документації та вимоги до її оформлення.
37. Особливості складання опису заявки в залежності від об'єкту винаходу.
38. Порядок сплати зборів і мита при поданні, розгляді заявки на винахід; а також при видачі патенту.
39. Поняття «патентна документація».
40. Первинна та вторинна патентна документація.
41. Нові технології для забезпечення доступу до інформації про промислову власність.
42. Роль і значення міжнародної класифікації об'єктів промислової власності.
43. Роль патентної інформації при передачі технологій.
44. Функції патентної інформації.
45. Пошук патентної та іншої науково-технічної інформації.
46. Патентна документація провідних країн світу.
47. Особливості інформації про об'єкти промислової власності.
48. Значення та загальна характеристика патентної документації.
49. Види та зміст патентної документації.
50. Значення міжнародних стандартів ВОІВ та їх застосування у діяльності патентних відомств.
51. Структура міжнародної патентної класифікації (МПК).
52. Які можливості використання патентних баз даних?
53. Можливості вільного доступу до патентних баз даних через Інтернет.
54. Роль патентної інформації у системі охорони промислової власності.
55. Публікація відомостей про ОПВ.
56. Кодування бібліографічних даних в патентних документах.
57. Основні положення ДСТУ 3575-97. Патентні дослідження.
58. Систематизація і аналіз інформації відповідно до видів робіт по патентно-кон'юнктурним дослідженням.
59. Технічний рівень та конкурентоспроможність продукції, основні поняття і зміст.
60. Поняття конкурентоспроможності інновації.
61. Визначення ситуації щодо використання прав на об'єкти промислової власності.
62. Для чого визначають динаміку патентування.
63. Поняття взаємного патентування.
64. Статистичні методи обробки патентної інформації.
65. Розроблення та оформлення завдання на проведення патентних досліджень.
66. Визначення мети та завдань патентних досліджень.

67. Визначення видів і змісту робіт при проведенні патентних досліджень.
68. Визначення предмету пошуку при проведенні патентних досліджень.
69. Вибір джерел інформації для проведення патентних досліджень.
70. Межі пошуку (ретроспективність, джерела).
71. Пошук та відбір джерел інформації.
72. Поняття релевантності інформації.
73. Види пошуку.
74. Пошук документів-аналогів.
75. Пошук для встановлення правового статусу охоронних документів.
76. Нові інформаційні технології при проведенні патентно-кон'юнктурних досліджень.
77. Характеристика інформаційних ресурсів ФПС РФ.
78. Характеристика патентно-інформаційних фондів Укрпатенту.
79. Характеристика інформаційних ресурсів ВОІВ.
80. Характеристика інформаційних ресурсів ЄПВ.

6 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

6.1 Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для отримання позитивної оцінки.

1. Загальні відомості про науку, основні категорії науки, методологічні основи наукових досліджень.
2. Структура наукових організацій, система підготовки наукових кадрів; методи планування й організації наукових досліджень.
3. Пошук науково-технічної інформації, робота з літературою.
4. Етапи проведення НДР та їх інформаційне забезпечення.
5. Технологія пошуку інноваційних науково-технічних рішень.
6. Опис наукових результатів згідно з вимогами законодавства.

6.2 Критерії оцінювання роботи аспіранта

Відмінно – А (90–100). Засвоїти всі теми. Уміти виконувати планування, організацію і виконання наукових досліджень з використанням комп'ютера; оформлення результатів наукових досліджень, мати навички обробки інформації і навички швидкого читання.

Добре – В (82-89), С (75-81). Твердо засвоїти мінімум теоретичних знань. Уміти виконувати планування, організацію і виконання наукових досліджень; оформлення результатів наукових досліджень.

Задовільно D (64-74), E (60-63). Засвоїти мінімум знань і умінь. Відпрацювати та захистити всі теми семінарських занять. Уміти здійснювати на практиці ефективні методи пошуку нових наукових і технічних рішень; використати комп'ютер у наукових дослідженнях.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS
	іспит	залік	
96-100	5(відмінно)	Зараховано	A
90-95	5(відмінно)		B
75-89	4(добре)		C
66-74	3(задовільно)		D
60-65	3(задовільно)		E
35-59	2(незадовільно)	Незараховано	FX
1-34			F

7 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7.1 Базова література

1. ДК 016:2010 Державний класифікатор продукції та послуг (ДКПП).
2. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Чинний від 2007-07-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с.
3. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.
4. ДСТУ 3008-2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання». – 26 с.
5. ДСТУ 3973-2000 «Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення».
6. ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».
7. ДСТУ 2681-94 «Метрологія. Терміни та визначення», ДСТУ 3651.0-97 «Метрологія. Одиниці фізичних величин. Основні одиниці фізичних величин міжнародної системи одиниць. Основні положення, назви та позначення»,
8. ДСТУ 3651.1-97 «Метрологія. Одиниці фізичних величин. Похідні одиниці фізичних величин міжнародної системи одиниць та позасистемні одиниці. Основні поняття, назви та позначення».
9. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» (ГОСТ 7.1-2003, ІДТ)
10. ДСТУ 3575-97 «Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення» витримані.
11. ДСТУ ГОСТ 7.9-2009 (ІСО 214-76) СІБВС. Реферат и аннотация. Общие требования. - 12с.
12. ДСТУ 7152-2010 Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Чинний з 2010.10.01.- 18с.
13. ДСТУ 7157-2010 Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості.- Чинний від 2010.07.01-17с.
14. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій // Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.
15. ДК 015-97 Класифікація видів науково-технічної діяльності. – Чинний з 1998-04-01. – 38с.
16. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Постанова № 2269-VIII від 18.01.2018 // Відомості Верховної Ради. – 2018. – № 12, ст.68.
17. Перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2020 року. // Постанова Кабміна № 848-VIII від 26.11.2015, ВВР, 2016, № 3, ст.25.
18. Білецький Б. Ф. Основи наукових досліджень: категорії, поняття, терміни, нормативні документи : навч. посіб.-довід. / Б. Ф. Білецький, О. В. Добржанський. – Чернівці : Технодрук, 2010. – 380 с.
19. Душинський В. В. Основи наукових досліджень. Теорія та практикум з програмним забезпеченням : Навч. посіб. / В. В. Душинський. – К. : НТУУ «КПІ», 2000. – 407 с.
20. Лудченко О. А. Основи наукових досліджень і патентознавство : навч. посіб. для студ. ВНЗ / О. А. Лудченко, Ю. Г. Сухенко, Я. О. Лудченко, В. Ю. Сухенко. – К. : Ун-т «Україна», 2011. – 236 с.

21. Стадніченко О. О. Основи наукових досліджень та інформаційна культура студентів : навч. посіб. / О. О. Стадніченко, І. Л. Мацегора. – Запоріжжя, 2010. – 206 с.
22. Суворін О. В. Основи наукових досліджень та наукова інформація : навч. посіб. / О. В. Суворін, С. М. Ганжа, В. І. Суворіна, А. Д. Доценко. – Луганськ, 2008. – 129 с.
23. Хорошко В. О. Основи науково-дослідної роботи в галузі інформаційної безпеки : підруч. для студ. ВНЗ, які навчаються за напрямом «Інформаційна безпека» / В. О. Хорошко, І. І. Орехова, Ю. Є. Яремчук. – К. : ДУІКТ, 2012. – 175 с.

7.2 Допоміжна література

24. Белов В. В. Значение патентной информации для обеспечения инновационного развития страны / Белов В. В., Некраха А. В. // Вестник РГГУ. Серия «Документоведение и архивоведение. Информатика. Защита информации и информационная безопасность. – 2010. – № 12 (55). – С. 36-45.
25. Володін С. А. Наукові основи інноваційного провайдингу на прикладі наукоємної сфери АПК / С. А. Володін. – К. : Дія, 2006. – 112 с.
26. Інноваційна Україна: креативні ідеї та проекти [Електронне видання]: Тези 86-ї загально університетської наукової студентської конференції : Платформа «Глобальні виклики та розвиток маркетингу». — Київ : КНЕУ, 2019.
27. Литвинова Л. Дисертація як інформаційне, наукознавче та документознавче джерело/ Л.Литвинова // Бібліотечний вісник.- 2010.- № 4.- С. 59-62.
28. Маргасова, В. Г. Інформаційно-комунікаційна інфраструктура комерціалізації інновацій сфери вищої освіти України / В. Г. Маргасова, Н. В. Ткаленко, Т. Л. Шестаковська // Науковий вісник Полісся. – 2019. – № 1 (17). – С. 132-138.
29. Микешина Л.А. Философия науки. Учебное пособие / Л.А.Микешина. – М.: Прогресс-Традиция, 2005. – 464 с.
30. Розгон О. В. Ноу-хау як невід’ємна частина інноваційної діяльності підприємства // Матеріали XLIX Міжнародної наукової конференції «Актуальні наукові дослідження в сучасному світі». ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет Шимон Григорія Сковороди» ГО «Інститут суспільної трансформації. 26-27 травня 2019 р. // Журнал — Переяслав- Хмельницький, 2019. Вып. 5(49), ч. 6 . 132 с. С. 62-67.
31. Технологические инновации как источник конкурентных преимуществ / А.Х. Дикинов, А.А. Ешугаова, М.А. Садуева / Матер. Конф.: Развитие методологии современной экономической науки, менеджмента и образования в условиях информационно-цифровых трендов. . – 2019. – С. 88-93.
32. Шевцов А. А. Наука думать. Том 1 Рассуждение / А. А. Шевцов, А. Р. Андреев, С. Скоморох. – 2008.
33. Шевцов А. А. Наука думать. Том 2. Представление и воображение / А. А. Шевцов. – СПб: «Тропа Троянова»; 2009. – 264 с.
34. Шевцов А. А. Основы науки думать. Кн. 4 Мышление / А. А. Шевцов. – Иваново: ИТ«Роща Академии», 2011 – 592 с.
35. Яблонський В. А. Наукознавство. Основи наукових досліджень у тваринництві та ветеринарній медицині : Навч. посіб. для системи магістратури, аспірантури та докторантури / В. А. Яблонський, О. В. Яблонська, П. Д. Плахтій. – Кам'янець-Подільський : Видавець Мошак М.І. (вид-во "Медобори"), 2001. – 243 с.

8 ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Персональні комп'ютери IBM PC/AT

Доступ до Інтернету

36. ДК 022-2008 Рубрикатор науково-технічної інформації.-Чинний з 2009-07-01.-183с. – <https://www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=547636&menu=678886>.
37. Казаков Б.Н. Словарь научных терминов: Справочное пособие. — Казань: КГУ, 2008. — 32 с. — http://old.kpfu.ru/f6/b_files/term!303.pdf.
38. Косенко О.П., Косенко А.В. Комерціалізація технологій як результат креативної економіки. — http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/41535/1/Kosenko_Komertzializatsiia_2019.pdf.